

ՄԵԶՄՈՒՄԷ

DIRECTION
DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAB
65 Grand'Rue de Pera 65

ԱՒՊԱՐ

مجموعه اخبار

بک اوعلى تقسيم جادوى 75

Դադեթանա միթէպլիզ խոստումաթ իշին Ե. ԹՕԼԱՅԵԱՆ աւերաճապթ օրոնաւ — Իտարէխանէմիզ Պէյօղլունու ճատտէլի քէպլիտի 65

ԱՍԻԹԱՆԻ 19 ՓԵՏՐՎԱՐ

ԱՊՕՆԵՄԱՆ ԵԱՐԹԱՐԸ

Սէնէլիկի Տէրխաատէթ իշին	50 դր.
Ալթը այլըլը	25
Թաշա իշին սէնէլիկի բօսթա	
Իւնրէթիլի	75

ԷՎՐՕՐԱՏԱ ՆԻՒՄԱՆԵԼԵՐ

Թէրնէմանը Հազըգաթ զազէթաւորն պաշ մուհարրիւրի մէջնուր Ահմէտ Սիտհաթ էֆ. հազրէթիլի, մէջըլըր զազէթանըն տիւն-քի նիւսիւնսիւնտէ, էվրօրանըն պազը շէհր-էրինտէ Եունանըլըր վէ Կիրիտ ասըլըրը լէ-հինաէ իճրա իտիւէկէլէն նիւմաիլէրտէ պա-զը Իսլամըրըն տալի իշթիւրաք իթմէթտէ զտուգլարընտան պահպա, մէջալէսիւնէ շու-կոտա խաթիմէ վէրմիլ տիր. Միւսլիմանը-ըն արը վէ Օսմանըլըրըն Կիւլիւ պուլունան պու առէմէլէրին շիմտիւէ գատար իշթիլալ իշլէտիլէրի նէշրիւթաթը միւֆտիտանէ՝ զու-թէն ճէմիլիլէթի տիրիւնէ վէ միլիլիւնտէն նա-սիւլէրի գալմամըլ օլտուղունու՝ ճիւմէ էհլի իման վէ էրպապը նամուս նէշտիւնտէ իսպա-թէ քեաֆի իքէն, պու տէֆա պէշլէ Կիրիտ ասըլըրըն վէ Եունանըլըրին տիւնէլ մուազ-գամա նէշտիւնտէ պիլէ միւսթահազըր թայ-եիպ կէօրիլէն հարէքեաթը խոստումէթքեա-րանէ վէ առաւելթի նալաեքէլէրինէ իշթի-րաքարը, մաապալան ու թէլալ, տիւնէթի մուգատտէսէի Իսլամիւնտէն պիլիլիլիլէ թէ-ճէրիւտլէրինի (այըլտըլարընը) վէ առէ-թա տիւնէրինի ինքեար իթմէթլիք մէրթէպէ-սիւնէ վիսուլլէրինի կէօթլէրէպիլէնէք ութա-նահազ, վէ մէքրուհ հալլէրտէն օլմասըլա, իսմէրի ազ շօք եալան եանըլ Միւսլիմանա պէնգէմէլէ պէրապէր, մահիլէթլէրի Իսլամ տիւնէլէրինտէն տահա մէքրուհ օլան մէր-դում մուրթատլար հազըլարընտա լանէթ օ-ղումամազ վէ պա խոստում շու Բամազանը լէրիֆին սօնլարընտա, Գատըր կիճէսիւնի իր-թէսի կիւնիւնտէ պու լանէթի ումուսիւնէ իլէ մէրդուման մուրթատլարը գահըր Իսահիւնէ հէվալէ իթմէմէք համիլիլէթի սամիլիլի Իս-լամիւնէ թէվֆիք գապուլ իտէպիլէնէք ահ-վալտէն տէլիլ տիր:

«Լանէթ ուլլահու վէ լանէթ ըէսուլ ուլ-լահու ալէշհիւմ ճէմիւն»

Ճէրիտէի Շարգիւնէնի սահիպի իմթիւնա-ղը՝ ըէֆիլէր միւհթէրէմիմիզ Տիգրան էֆ. Ճի-վէլէկեանըն վալիտէի միւհթէրէմէսի Տիկիլի Գայիանէ Ճիվէլէկեան, 85 եալընտա օլտու-ղու հալտէ բազար իրթէսի կիւնիւ վէֆաթ

իթմէլէ, ճէնազէսի տիւն սապահ խանէսիւն-տէն միւթէմիլէ ալալըր ըուհանիւնէ իլէ գալ-տըրըլարազ, Ս. Ե. Ոսկերեան քիլիսիւնէ նազլ իտիլմիլ տիր: Ալանը թէշլիլ իտէն ըէ-հապիլէն, իւշիւ գաւազանակիր օլարազ, 15 գատար օլուպ, իսպուլթ, Ճէրիտէի Շարգի-ւնէնի մէմուրլարը թարաֆընտան թութու-մուշ, վէ էօնտէն պիր գալ առէտ խալ վէ գուրօնա կէօթիւրիւմիւշ տիր: Քիլիսիւնտէ ըաշմէթ տուալարը օգունուրքէն, պէշ խո-րանտա Գուտտալը շէրիֆ թազտիս գըլըն-մըլ, վէ իշպու ալիւնտէ, միլլէթիմիզտէն ըէք շօք միւթէպէր գէվալի հազըր օլուպ, խի-թամընտա, միւթէվէֆիւնէնի մալտուլարը օլան Յովհաննէս վէ Տիգրան էֆ. լէրէ իզհա-րը թաապիլէթ իշլէմիլէր տիր:

Մէրհումէ՝ քեամիլէ վէ ֆազիլէ պիր գա-տըն վէ պիր վալիտէի միւհթէրէմէ օլուպ, զալալը էպէտիւնտէն տօլանը պիլը տալի ըէֆիլէր միւհթէրէմիմիզ Տիգրան էֆ. վէ պիրաւէլիլէ սալի ագրապա վէ միւթէալ-լիւգաթընա թէսէլիլէթը սամէտանի թէմէն-նի իլլէրիպ:

Պիր վազըթտան պէրու Բարիստէ իզա-մէթ իտէն՝ միւթէպէրան վէ խալիսահանը միլլէթտէն շըվալիէ Ջունուրըն շէհրի մէջըլըր-տէ ֆիւճէթէն վէֆաթ իթաիլի խապէր ա-լընմըլ տըր: Միւթէվէֆիւնէն ճէնազէսի, քէն-տի վասիլէթի մուհիպիլիւնէ շէհրիմիլէ կէթի-րիլէրէք, Շիլի գապիւսիւնընտա, միւթէվէ-ֆիլէ գէվէսիւնի մազպէրէսի եանընտա տէֆն խալիլէնէք տիր:

Լաթիւն միւհթէրէմէ ըաշիպէլէրի՝ Գալա-թա վէ իսալէթ միւհթէրէմիւնէ հաֆթ ալըգ իւնանէլէրինի մունթալամէն թէվգի իթմիլէր տիր:

Սըրպիա գրալը՝ ըէիսի վիւլէլա վէ մա-լիլէ նազըրըլա Սօֆիաւա կէլմիլ տիր: Օ ազ-լամըրընտան գօնաղընտա միւթէմիլէ պիր զի-եաֆէթ վէրիլմիլ տիր: Սըրպ վէ Պուկար թիւարէթ ահտնամէսի իմզալանմըլ տըր:

—Ավսթրիա իմբէրաթօրու բազար իրթէ-սի սապահը Գար-Մարթէնէ կիլմիլ տիր:

—Բարա հազրէթլէրինի տէվրի վէլատէ-թի կիւնիւ օլտուղունտան, ալաֆ. մարտ շտէ վիթիգան սէրաեընտա մէրասիմի մախսուսէ իճրալը իշին թէտարիքեաթ կէօրիւմիլ տիր:

ՊԱՆԳ ԷՄԲԵՐԻԱԼ ՍԹՕՄԱՆԸՆ

Գալաթա, Պէյօղլու վէ իսթանպուլ իտարէ-խանէլէրի՝ Պայրամըն իւք կիւնիւ թաթիլ օ-լունաճալար տըր:

ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ ՓԱՌՔԵՐԸ

Բ.

Հ. ՏԸ ՌԱՎԻՆԵԱՆ

(Շարունակութիւն)

Հ. տը Ռավինեանի կենսագրութիւնն, ոս-կեղէն էլքըրվ լեցուն, զոր գրած է ուրիշ նուազ հոգաւոր բայց ոչ նուազ սրբակեաց և արժանաւոր Յիսուսեան մը, Հ. տը Բոնըլ-վուա, Գաղղիոյ գրականութեան ազնուագոյն արտադրութիւններէն մին է: Իցիւ թէ և առ-մեզ շատեր բազմային կարգալ այդ մատենն. հոն պիտի տեսնէին թէ տասնէիններորդ դա-րու կաթողիկէ կղերն այնքան հարուստ է ա-ռաքինութեամբ և աւետարանական կառարե-լութեամբ որքան գիտութեամբ և հանճարով, և թէ Յիսուսեանց նման գերազանցապէս բազմօգուտ և մարդասիրական Հաստատու-թիւն մը հրէշներ և եթ կրնայ թշնամի ունե-նալ իրեն և ոչ խղճի ու բարոյականի տէր մարդեր: Թո՛ղ լսեն հետեւեալն ամեն անոնք որ կուզեն ճանչնալ թէ ինչ կարծէ Յիսուս-եան մը:

Մի օր հարուստ կին մը ոսկի խաչելու-թիւն մը զրկէ Հ. տը Ռավինեանի իբրեւ նուէր: Առաքինի կրօնաւորը խաչելութիւնն ետ կը յղէ ըսելով. «Աղքատութեան ուխտ ըրած լինելով, չեմ կրնար ոսկի խաչելութիւն մ'ունենալ: Սրտիս վրայ փայտէ խաչելու-թիւն մը միայն կը կրեմ, և սակայն Յիսուսի սէրը զայն ոսկեղէնի փոխած է արդէն»:

Հուի վէյոյեօ՝ գարուս ամենէն մեծ հրա-պարակագիրն գացած էր մի օր տեսնելու իւր վանքին մէջ Բարիլի Մայր-Նիկեղեցոյն տիեզերահռչակ Գարոյիլէն: «Գտայ զայն, կը պատմէ Ազատապետիկոն հեղինակն, գտայ զայն աւել ի ձեռին իւր խուցին մէջ...: Ամ-բողջ օրը ժամանակ չէր ունեցած իւր սեն-եակը շոկելոյ: Այն աւելն զիս ոչ նուազ յու-գեց քան իւր քարոզներուն ամենէն գեղե-ցիկն» (*):

Եւ դեռ ո՛րչափ օրինակներ կրնայինք յի-շել, յորա սքանչելի կերպիւ ի յայտ կուգան իւր բոլոր առաքինութիւնն, իւր անքիծ մաքրութիւնն, խորին խոնարհութիւնն, կա-տարեալ հնազանդութիւնն, անձնաշարժար զրկումներն, սիրայօժար տառապանքներն, անդու մահացումներն, ի մի բառ իւր հա-նապազօրեայ մարտիրոսութիւնն, վասն զի այո՛, այդ մեծ հոգին, որ այնքան արցունք-ներ է սրբած, այնքան վէրքեր է գոցած, այնքան ախտեր բուժած, և ընտանեկան ու ընկերային կենաց մէջ այնչափ անմեղ ուրա-խութիւն, այնչափ ճամբարիտ խաղաղութիւն է

(*) Տեսնել Հ. տը Ռավինեանի վրայ Les Libres-Penseurs 274 և 503 էջերը:

սփրած, ինքն սակայն վշտահար հոգի մ'էր՝
ենթակայ փորձութեանց, Ո՛չ անշուշտ այն
սեւ զիշտերն է ունեցած զորս կ'զգան և
որոց մէջէն աղետարշ հառաչանքներ շուրի
կ'ընեն երկրասէրք, այլ իւր հոգին տառա-
պած է այն ազնիւ տառապանքով որ մեծ
հոգիներու բաժինն է միայն: Խաշի ճամբան,
Գողգոթայի ճամբան է այն՝ ուրկէ անցած
են ամեն վսեմ հոգիներ որք վառուած էին
աստուածային Մարտիրոսին նմանելու ան-
նման փառասիրութեամբ: Առաքինութիւնն
մրցում մ'է, և նա է ամենէն աւելի առա-
քինի որ ամենէն աւելի ունեցած է կառուիլ
աշխարհի ու գոթոնոց գէժ, մարմնոյ և կրից
գէժ, և յաղթական զուրս է ելած այդ
բազմապատեղ պայքարէն: Յաղթականներ
կան որք մարդկային բարոյականի և երկ-
նից հրեշտակաց առջեւ առաւել դափնե-
զարդ՝ փառահեղ կը փայլին քան Աւստէրլի-
ցի Յաղթականն աշխարհի առջեւ: Հ. տը
Ռավինեան անոնցմէ մին եղաւ: Եւ հիմա
կը հասկնաք թէ ինչպէս իւր խօսքն ի-
խանութիւն մ'էր. արդարեւ ինչպէս չ'հե-
տեւիլ զօրագետի մը որ իւր այնքան արիա-
շունչ պատերազմներէն, իւր այնքան փա-
ռապանծ յաղթանակներէն յետոյ միայն՝
պատերազմի հրաւերն կը կարգայ և այլոց:
Իւր բովանդակ լաշուքեան ու անվեհեր
կտրովին մէջ սակայն չհեռացաւ երբեք Աւե-
տարանի քաղցրահամայն հեղութենէն: Ունին
դնենք Օւլէանի Եպիսկոպոսին: «Ս. Գրոց
մի խօսքն կարծես իրեն համար ըսուած է.
Ջոննան ինչո՞ւ նշան չափով եւ իմաստաթեան
(Առաւ. ԼԱ. 25): Դորձեալ իրեն համար է
որ գրուած է Դատաւորաց գրքին նշանա-
ւոր այլաբանութիւնն: Եւ անա զոհն մնա-
ցաւ ի յոննան անոնցմէ եւ մնաց (Դատ. Բ.Գ.
8): Այո՛, աւելծի մը օրոտն և քաջութիւնն
ունէր, այլ չգիտեմ ո՛րպիսի երկնային մե-
ղուններ եկած էին դնել մեզր իւր շրթանց
վերայ: Եւ իւր վրայ կը կատարուի բարոյա-
կան և յաւիտենական կարգի մեծ օրէնքն.
ի հօրե՛ն նշանը (նոյն. 14):»

Իւր բանախօսութեանց մէջ շէր հրա-
պուհէր նա, կ'ըսէ Հ. տը Բոնիւրվուա, կը
տիրէր վեհութեամբ, կը ցնցէր տրամաբա-
նութեամբ, ընդգրկէր համոզմամբ:
Ունկնդրաց անսահման ամբոխն, յորում
կ'երեւէին Բարիզու ընկերային, քաղաքա-
կան և գրական ամենէն մեծահռչակ անձ-
նաւորութիւնք, լուրջ և համապատասխան
տախարին սրբութեան՝ և ատենաբանին ար-
ժանաւորութեան, երբեք կը սարսէր և
կարծես կը վերանար անակնկալ ցնցում-
ներով:

«Մի օր Հ. տը Ռավինեան մեծ գծերով
նկարագրած էր անհատական կամաւոր թըշ-
ուառութիւնն, իւր անստուգութիւններն և
հակասութիւններ, իւր տրտմութիւններն և
երկիւղներ, իւր ցաւերն և յուսահատու-
թիւններ: Պատկերն յանկուցիչ էր ճշմար-
տութեամբ, և ընդլայնեալ անհատաւոր կո-
րովով ունկնդիրք զգեստեալ էին: Յանկարծ
ատենաբանն կանգ կ'առնու շնչապառ,
խաչածեւ կը միտցնէ բազուկներն իւր
կուրծքին վրայ, ասպակով դիրք մը կ'առնու,
դէմքն կը պայծառանայ, և անմասնելի շնչ-
տով սա խօսքն կ'արտասանէ: «Իսկ մենք,
Պարոններ, կը հաւատա՞նք:» Այս անակըն-

կալ հակադրութեան՝ յուզումն յանկարծա-
կան եղաւ. չարժեւ մը կը ցնցէ ըսոր ուն-
կնդիրները, ինքզինքնին չէին կրնար բռնել,
և ծափահարութիւնք կը տեղան: Բայց քա-
հանային խոնարհութիւնն կը տաքնապի իւր
կրօնն կը զայրանայ, նայուածքը կը բոցա-
վառի, իւր բազուկն զինեալ կը թուի, կար-
ծեա ատենաբանն պիտի յարձակի իւր ուն-
կնդրաց վրայ: «Լուութիւն, Պարոններ:»
կը գոչէ. ու իւր ձայնով սղմուկն կը ծած-
կէ, և իւր շարժմամբ կը զսպէ ծափարու-
թեանց ցոյցերն: Չէր կրնար հանդուրժէր
որ մարդ մը (1) ծափահարուէր Աստուծոյ
ներկայութեանը:»

(Շարունակելի)

Ն Ա Մ Ա Կ Մ Ը

Խմբագիր Տէր,

Բերայի Հայ-կաթոլիկ ազգայնոց Ս. Եր-
րորդութեան Եկեղեցին գտած էի. Յու-
նուար 26ի կիրակին էր. այդ օրը Բարե-
գործական Եղբայրութեան հաստատութեան
տարեգարծին առթիւ Գեր. Ներսէս Վ. Փա-
փաղեան, պատշաճ քարոզ մը տուաւ, ո-
րուն բնաբանն էր «Սէր»: Նպատակս վերո-
յիշեալ վարդապետին քարոզը դրուագել
չէ, արդէն հանրածանօթ է այդ անունը և
ամենուն ալ ընդհանրապէս սքանչացման
արժանի: Նպատակս Դպրաց դասու վերա-
կազմութեան վրայ է:

Ամէն ազգի մէջ գտնուած են այնպիսի
մարդիկ, որք աւելի գերազանց են որք ցոյց
տուած են եկեղեցւոյ այդ խօսնակ դասուն,
Ասդին Պէզմեան Յարութիւն ամիրայ մ'է որ
ինքն անձամբ անձին կը մտնէ այդ հոգե-
տենչ դասուն մէջ և զայն կը կազմակերպէ
և շարունակելու կտակը կը թողու, իսկ ան-
դին Դրճեան ամիրայ մ'է որ նոյն սուրբ
գործին համար կ'աշխատի: Ասոնք այնպիսի
բարձր մարդիկներ էին որ եկեղեցական էն
կարեւոր և ժողովրդին հոգւոյն ու սրտին
հետ մօտէն խօսող այդ դասուն յառաջա-
դիմութեան զօրավիգը կ'ըլլան, և օրինակը
իւր ազգայնոց:

Ամեն Գերբը. Ազարեան Ս. Պատրիարք
ասկէ մէկ երկու տարի առաջ ձեռնարկեց
այդ Դպրաց դասուն վերակազմութեան,
եթէ ոչ գլխովին գէթ կիսովին յաջողեցաւ,
որուն անկատարութեան պատճառ եղան
այնպիսի պարագայներ՝ որք զինքը այդ բա-
րի և աւանդապահ ձեռնարկէն ետ կենալու
իրաւունքը տուին: Տեսայ Երրորդութեան
Դպրաց դասը, եթէ ոչ անկազմակերպեալ,
գէթ չ'ունէր այն կատարելութիւնը լիովին
ցոյց տալու համար իւր բարձր արժանիքը:
Ուստի և մեր Ս. Հայերէն մեզ աւան-
դուած այդ երգեցիկ դասը իւր կատարե-
լութեան հասցնելու համար կրկին Նորին
Սրբազնութեան շրջահայեցութիւնը և ու-
ղադրութիւնը կը հրաւիրեմք անարժանա-
բար: Լաւ գիտնալով օր մեր Ս. Հարց այդ
երգեցիկ դասուն համար ունեցած սէրն ու
տենչը իւր վրայ ալ կը կրէ Նորին Սրբազ-
նութիւնը:

ՀԱՅ ԼՈՒՍԱՒՈՐԶԱԿԱՆ ՄԸ

(1) Vie du T. R. P. de Ravignan, par le
P. A. de Ponlevoy,

ՏՕԳԹՕՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՆԱՆԵԱՆ

(Շարունակութիւն և վերջ)

Տոգթ. Գր. Անանեան մեր նախնի բը-
ժիկներուն մէջ առաջինն է՝ որ իւր երկու-
րամեայ տընութեանց արդար արդիւնքն ի-
րեն արեւակից որբերու զատարարութե-
ան համար կը կտակէ. առաջին Հայ բը-
ժիկը, այո՛, և երկրորդն է Լեւոնակիցի
Տոգթ. Յովսէփ Թորոսեան հայազգի երեւե-
լի բժիկը, որ Անանեանէն քանի մը տարի
ետըը՝ 1865 Փետր. 9ին, պաշտօնապէս յօ-
րինելով իւր Հրիտանիք, Լեւոնակի մէջ կը
հաստատէ Թորոսեան Հիմնարկը/Թիմը, որով
30 տարիէ ի վեր հայազգի բազմաթիւ աշա-
կերտներ կրթուած են ու կը կրթուին:

1881 Օգոստոս ամիսը Թրիեստի քաղա-
քային իշխանութեան նախաձեռնութեամբ
կը սկսի Տոգթ. Անանեանի կտակին գոր-
ծադրութիւնը. այն օրէն ի վեր վեց կամ
եսթիս հայազգի ուսանողներ միայն կրթուած
են եղբւր, և ցաւալի է ըսել, որ այժմ՝ հայ
բժիկիս կտակէն աւելի օտարները կ'օգտին
քան մերիները, և թէ՛ Թրիեստի և Վիեն-
նայի վարժարաններուն մէջ կրթուող Աման-
եան նախնիք բոլորովին օտարազգի են, և
անոնց մէջ մէկ հատիկ հայ մ'իսկ չկայ.
ափսո՛ս:

Ըստ իս, Տոգթ. Անանեան աւելի մեծ
գործ մը կատարած կըլլար, եթէ իւր բոլոր
հարստութիւնը կտակ ընէր միայն և միայն
արդէն նոյն քաղաքն հաստատեալ Վիեն-
նայի Միաբարեան Միաբարեութեան, ինչ-
պէս Մուրատ և Ռաֆայէլ մեծանուն բա-
րերարներն ըրած են Վիեննայի Պատուար-
ժան Միաբարեութեան, Վիեննայի Պատուար-
ժան Միաբարեաններուն շնորհիւ և գոր-
ծունէութեամբ այն կտակն օր քան զօր
ուսմանալով, աւելի օգտակար ու արդիւ-
նաւոր կ'ըլլար. մանաւանդ՝ իսկապէս ազ-
գայնէն: Անանեանի անունն այն ատեն աւե-
լի փառաւոր կերպով կ'անմահանար և Մը-
խիթարեանց հետ կ'ըլլար յարակալ, կըլլար
անմոռաց:

Գրիգոր Անանեան վերոյգրեալ բարե-
գործութիւններէն զատ նուիրած է նաեւ
1858 Յնր. 16ին 13,000 ֆիորինի նպաստ մը
Թրիեստի Վիեննական Միաբարեան Միա-
բարեութեան եկեղեցւոյն շինութեան: Միա-
բարեանք սոյն գումարին վրայ յաւելցնե-
լով կարեւոր գումարներ՝ հիմնած են փա-
ռաւոր եկեղեցի Թրիեստի մէջ, ուր ունէին
1865էն մինչեւ 1875 բարեհամբաւ վարժա-
րան: (1)

(1) Ո՛րչափ օգտակար կ'ըլլար ազգին եթէ
Վիեննայի Պատուարժան Միաբարեանք վե-
րստին բանային այն վարժարանն և արեւել-
քէն ազգային աղքատ աշակերտներ բերելով
տեղական բարձր վարժարաններու մէջ և ի-
րենց հսկողութեան տակ ուսմանըն աւարտե-
լով փոխադրէին Վիեննայի համալսարանը:
ՆորԱնանեան մը նոյնչափ դրամով բայց ան-
համեմատ աւելի մեծ արդիւնք կրնայ ունե-
նայ ազգին համար, եթէ այնպիսի գործ մը
կատարելաւորուէր: Թրիեստի Միաբարեանց
վարժարանին շէնքը կը մնայ կանգուն, հո-
յակապ, ընդարձակ, բարձրադիր և ծովա-
հայեաց. մեղք է որ այս գեղեցիկ շէնքը
վարժու տուն ըլլայ. պէտք է որ Միաբարե-
անց անուան հետ, հայ հարուստներու
բարեգործութեանց անմահ կոթողն հանդի-
սանայ այն:
Տ. Վ. Յ. Բ.

Իւր կտակներուն վրայ Գրիգոր Անան-
եան շատ չ'ապրիր, և արդէն հասուն կե-
նացն երեկոյին կը մեռնի 95 տարական հա-
սակին մէջ, 1865 Օգոստոս 3ին:

Մեծ չքով կը թաղուի անոր մարմինը
Թրիեստի հանրային գերեզմանատունը, ուր
Անանեան շինել տուած է եղբոր կանխաւ
սինազարդ և կամարագեղ դամբարան, և
ուրանոր իրմէ շատ յառաջ հանգուցած իւր
երկու զուակներն և քահանայ եղբայրը:
ուր իրմէ ետքն հանգչած է իւր սիրակիցը
տիկին Անանեան:

Կը ցաւիմ շատ, որ չեմ կարող ներկա-
յացընել Գրիգոր Անանեանի կենդանագիր
պատկերը: Անանեան բնաւ պատկերը հա-
նել չէ տուած, ինչպէս կը գրէր ինձ եր-
կու տարի յառաջ Թրիեստէն, բարեյիշա-
տակն Հ. Սամուէլ Վ. Գաթըրճեան:

Այն պատկերով, Անանեան աւելի կեն-
դանի կ'ըլլար այսօր մեր մէջ, և իւր յիշա-
տակն աւելի խոր կը քանդակուէր մեր սրբ-
տին վրայ:

Ապագայն մանկոյթնան հ. ռոսած է երեւե-
լի հայ գրիչ մը, նո մեծ հ այն անձը, որ այս
մանկոյթնան նըշանիկ ասպագայ կը պատրաստէ:
Տաքը. Գրիգոր Անանեան իւր հաստատած
բարեգործական և կրթական նպաստներովն
անգամ մը եւս կը հմարտէ այս խօսքը,
զոր պարտաւոր ենք և մենք սերտել միշտ:

Բերա, 10 Յունուարի 1897

ՏՈՐԴ. ՎԱՀՐԱՄ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

ԽՈՒԼԱՍՍԱՆ ԱՀՎԱԼԸ ԽԱՐԻՃԻՆԷ

Ղազէթալար՝ մէսէլէի հազըրէ հագ-
ընտա միւթալէաթ վէ մալիւմաթ իլէ
սօլու տըրլար: Պոնլարտան էն մու-
հիմլէրինի զիրտէ պէեան իտէրիգ:

Ալմանիանըն՝ լօրտ Սալիգպըրինին
պիր նօթասընա վէրտիկի ճէվապա կէօ-
րէ, Կիրիտին վէ Բիրէանըն մուհասէրէ
իտիմէօի թէքլիֆինէ լօրտը միւշարի-
լէյհ գաթի պիր իֆատէտէ պօլուն-
մամըշ, վէ Եունանըն Կիրիտ հագգըն-
տաքի արգուլարը վէ պու մէսէլէին
հալլինէ իշթիրաքը շայեանը գապուլ
օլմատըղը կիպի, նիգամաթը պէյն էլ
տիւլէլէ գարշը հարէքէթի տէ աֆվ օ-
լունամանաճաղընա տաիր ճէվապ վէրի-
միշ տիր: Շու գատար քի, Եունանըն իւ-
ղէրինէ շիտտէթ իսթիմալի իւղումընա
Ալմանիան գանաթ հասըլ օլմուշ օ-
լուպ, Ինկիլթէրրանըն տախի՝ Եունանըն
Կիրիտէքի մուամէլէսինէ նէթիճէ վէր-
տիրմէք իւղրէ տէվլէթլէր իլէ պիլ իթ-
թիֆագ հարէքէթ իտէճէկինէ իւմիտ
կէօսթէրիմիշ տիր:

Եունանըն՝ եէրի Բոււլարա տաղը-
տըլմագ իւղրէ Սագըզա սիւահ չըգար-
տըղը, Պապը Ալինին պիր նօթասը իլէ
տէվլէթլէրէ մագամը շիքեանէթ տէ պիւ-
տիրիմիշ տիր:

Իրիսթիանլարըն Կիրիտտէ եէնիտէն
նուֆուս գաթլ իթմիշ օլտուգլարընը
Աթինա ղազէթալարը թէքղիպ իտի-
եօրլար:

Եունան հիւքիւմէթինճէ Կիրիտտէ
պագասընա իւղում գալմաեան Հանիա
Եունան թէնէրալ գօնսօլսու, գրալըն
մուրախսար սըֆաթըլա միրալալ Վա-
սօսուն օրտուկեանընա կիթմիշ տիր:

Արտա եագընընտա պիր թագըմ
սիւահը Արնափուտլար, Եունան թօթ-
րաղընա հիւճում իշին հաղըր պօլուն-
մագ տա իմիշլէր:

Մուհասէրէ թէքլիֆինէ Ինկիլթէրրա
վէ իթալիա տէվլէթլէրինին հէնուգ
մուվաֆագաթ ճէվապը վէրմէնիպ, ա-
րալարընտա մուխապէրէ իթմէքտէ օլ-
տուգլարընը Բօլիթիշ Գօրէսօթտէնց
ղազէթասը եագմըշ տիր:

Բօմատա վէ Նաթօլիտէ, բատիգալ
մէպուսլարըն իշթիրաքըլա, Եունան լէ-
հինաէ նիւմալիլէր վուգու պօլունեօր
իսէ տէ, բօլիս մէնն իտիեօր:

Կիրիտտէ միրալալ Վասօս իլէ ասը-
լարըն օրտուկեանլարընա էրզագ կիր-
տիրիմէսինէ մուվաֆագըլսէթ հասըլ
օլմուշ տուր: Միրալալ, պիր գաշ մէվ-
գի իղալինտէն սօնրա պիւա հարէքէթ
տուրմագ տա տիր:

Աթինատա էվվէլէի բագար կիւնիւ
գրալըն սէրալը էօնիւնտէ թէվէճճիւհ-
քեարանէ պիր նիւմալի վուգու պօլ-
մուշ տուր: Գրալ՝ խանէտանը ագալա-
րըլա պալգօնա չըգըպ, թէշէքէր
պէեանըլա տուալար իթմիշ տիր: Մ.
Տէլիեանի տէ քէնտիսինէ իտիլէն նիւ-
մալիլէրէ գարշըլըգ ճէմտաթա ալնի
եօլտա սէօղլէր խիթապ իթմիշ տիր:

Օտէսանըն վէ Գարատէնիդին տիկէր
չէհիլլէրի զէնկին Եունանիլլէրի՝ սէր-
վէթլէրինի վաթանլարը ուղըրունա թէրք
իթմիշլէր տիր: Շիմտիե տէկին պու
չէհիլլէրտէ 800,000 ֆր. թօբլանմըշ,
վէ Իսկէնտէրիէտէ պիր պանքէր 2 միւ-
եօն ֆր., Լօնտրատա պիր պանքա 5000
ինկիլիզ ալիսունու վէ Թրիէսթէտէ պիր
պանքա 2000 ինկ. ալթունը, վէ քէղա
Լօնտրատա Վալիանօ վէ Բալի պիրա-
տէրլէր, վէ Վիէննատա մուգիմ Տու-
բաս պանքասը իքիլէր միւեօն ֆր. վէր-
միշլէր տիր:

Թօթ աթէշի վագըրտընտա օլան նու-
ֆուսճա խասարաթ՝ ասըլարտան եալը-
նը 15 քիշինին եարալանմասընտան ի-
պարէթ պօլունմուշ տուր: Եունանը-
լարըն Վուգօլիք գալէսինի ալմալարըն-
տա, պիր գապիթլէրի թէլէֆ վէ 7 ա-
քէր իլէ 5 Կիրիտի կէօնիլլիւ մէճրուհ
օլմուշ տուր:

Կիրիտին թէշէրաթը ախիւրէսի գա-
րալաշտըրըլմասընա տէկին օրաօընըն
մուվագգաթէն իտարէսի իթալիաեա
հէվալէ գըլընաճաղը հալափիսի թէք-
ղիպ իտիմիշ տիր:

Իթալիատա հէր նէ գատար պաղը
մուխալիֆլէր վէ թէտպիրսիլլէր՝ Թա-
րապուս հագգընտա խէեալի ֆիքըլէր-

տէ խէլէր տէ վիւքէլա՝ Ագալնիդին
չիմտիրի վագիեթլէրին մուհաֆագալը
թաքաֆընտա պօլունեօր:

Ինկիլթէրրա Մէճլիսի մէպուսանընա
տա Ագրօքըրինին թօթա թուլթուլմասը
մատտէսինտէն տօլաեը ճէրէեան իտէն
միւղաքէրէտէ, հարպիեթ վէ պահրիեթ
նագըլլարը՝ ապըլար՝ տէվլէթլէրին թայ-
ֆա վէ ասքէրլէրինին հիմաեէսի ալ-
թընտա պօլունեան պիր յէհիւր (Հանիա)
իւղէրինէ եիւրիւմիւշ, վէ էվրօբալըլա-
րա հիւճում իթմիշ օլտուգլարընտան
գօմանտանլարըն, իիթարտան սօնրա,
եալընըգ միւտաֆալարը իշին աթէշ
իթմիշ օլտուգլարըն պէեան իլլէմիշլէր
տիր: Հիւքիւմէթին հարէքէթլէրի մու-
խէգէ եօլունտա պիր թէքլիֆ՝ 125 գու-
րաեա գարշը 243 գուրա իլէ բէտտ ի-
տիլմիշ տիր:

Ինկիլիզ Մէճլիսի մէպուսանընտա
ֆըրքալ մուխալիֆլէրին իլէ տիկէր դէր
նագարալա պագմասը՝ Եունանա գարշը
չիտտէթ գուլլանըլմամասը սըղուսու
սէպէպիլլէ տիր:

Հանիատա Թան գազէթասընա պէր վէճ-
հի աթի եագըլմըշ տիր: Փետրվարըն հիւն-
հիւ կիւնիւ խրիսթիեան ասըլար Գատանօ-
տաքի Իսլամլարըն իւղէրինէ հիւճում իլէ,
20 քիշիլ թէլէֆ վէ 1 գատընը մէճրուհ իթ-
միշլէր, վէ պիր կէնճ գըզը տա ալըրմըլար
տըր: Ասըլար՝ Սարասթինատան Բալիօթօ-
րաեա սաղ սէլիմ 150 իսլամը կիւթիւրմէրի
վատ իտիպ, ֆապաթ եօլտա 51 էրքէք, 26
գատըն վէ 8 չօնուգ թէլէֆ, վէ 2 էրքէք,
5 գատըն վէ 3 չօնուգ ճէրհ իթտիքլէրին-
տէն, եալընըգ 40 իսլամ Բալիօթօրաեա
կիթմիշլէր տիր: Իւպու վագըլալար իշիտիւ-
մէքլէ, Բուս, Ինկիլիզ վէ իթալիան գօնսօ-
լուլարը՝ Բուս վաթօրըլա Բալիօթօրաեա
կիթմիշլէր, վէ պուլար Գատանօտա մուհա-
սէրէտէ օլան իսլամլարը տա գուրթարմաեը
գարարալաշտըրմըշ օլուպ, լաքին խրիսթիան
ասըլարըն աթտըպարը կիւրլէլէր պուեա
մանի օլմուշ տըր: Բալիօթօրատա 7 կիւն-
լիւք միւթարէքէ թէքլիֆ իտիպ, միւպէճ
պիր ճէվապ ալմալարըլա 170 նէֆէր ֆի-
րարի Իսլամլարը իլէ պիրիքտէ թէքար
վաթօրա օթուրուպ եօլա չըգմըլար տըր:
Մէլինօտա 250 Օսմանլը ասքէրի, 3 թօթ
վէ 2000 չէհիլլի գալմըշ տըր: Գօնսօլսուր՝
Հանիաեա եագըլաշտըլարընտա, իւղէրլէ-
րինէ թէքար թօթ աթրմըշ իտէ տէ, պիր
կէօնա գապա օլմամըշ տըր: Պիր Ինկիլիզ ղա-
զէթօթ տիեօր քի, Գօրաքա խանիտէ ա-
թիգ պիր Եունան գապիթի՝ 5 պին Կիրիտ-
ինին պաշընա կէշէրէք: Գանտիատան եա-
րմ սաաթ ուղագտա պօլունմագ տա տըր:
Մէրգու՝ մէվլէքէթին սու եօլարընը պօղ-
մուշ տուր: Սիթիտա էվրօբալըլարըն թէ-
վասիթիլլէ 217 իսլամ գուրթարմըշ
տըր: Պաղըլարըն ղաննըն կէօրէ, Սիթիա-
տա վէ ճիվար 9 քէշլէրտէ սաքին թագ-
րիպա 1137 նուֆուս իսլամ էրքէք, գատըն
վէ չօնուգլար թէլէֆ խալիմիլլէր տիր:
Թօթ աթէշի էսնտսընտա Բօֆլէթիլիա մա-
նասթըրընտա իւշ բուհանինին եարալան-
տըղը Աթինատա թիվաեթ օլունեօր:

Պէտարապիա հուստուտընտա ասքերի ֆըրգալար հալը սէֆերէ վաղ իսկիւնէն տիր։

Պուլկար հիւքիւմէթի՝ Պրանսանըն ֆրէօ-գօ նամ սիլահ Փապրիգասըն 1125000 Փը-րանգլըգ իւշ պաթարեա թօք սիքարըն իթ-միշ տիր։

Ալմանիա Մէնիսի մէպուսանընտա խա-րիճիւնէ նազըրը, իրաւ իթտիկի սօն նութ-գուստա, ինսանիւնէթէ լաեղըրը խըտմէթ իթմիշ օլմագ իւզըն, վասի մէմէթէթէրտէ տէհէթէթի պիր ֆէլմէթէ սէպէպ օլմագ օլան մուհարէպէ թէհիլթէսինի մէնն իշին էլիմիգուէն կէլէնի եաթարըրը սէմիլտիր։

Ճուստա իրթէսի կիւնիւ Աթինատա պուշ վէթիլ Մ. Տէրիւնիսին թահթը թիւստէ-թինտէ ագտ օլուստն մէնիսի վիւթէլատա, տէվէթէթին իւլիմիթմուսըն ըլտտ ճէ-վապը վէթիլթէսի վէ պու գարարըն գարալ թէպիլի իսկիւմէսի գարարալտըրըրը տիր։ Գրալըն՝ էվրօք տէվէթէթինէ ըրթէսթօ իլէ ճէպիլ գուլվէթէ թէսիլ օլտուղուստ պէտան իտիլթէ, իւլիմիթմուսըն գապուլ իտէճէկէ ճէնէպի սէֆարէթէթինտէ ըրվաթէթ օլուստէթ։ Եւստան մէնիսի վիւթէլա-սընըն՝ 6 տէվէթէթին թէպիլթէթինի ըլտտ իթտիլթէ, վէ Բիթէանըն մուհարէթէսի եաթըն օլտուղու։ Բարիստէն պիտիլիթէթօ — Գէրիլիտէն իշար օլուստուղուստ նէգա-րէն, տէվէթէթին, Եւստան տօնանմասըն ճէպիլն Բիթէան կէտնտէթէթին, վէ էկէր պու տօնանմա մուխալիթէթ իտիլ, թօք թօք իտէ, էճնէպի հարա սէֆինէթինէ, Եւստան տօնանմասըն պաթարմագ իշին էմր վէթիլթէկի մուգարըն օլտուղու բօլիթիգա մէհաթիլիտէ սէպլէնիթէթ իթիլ։

Ալմիսիա իմթէրաթօրը՝ Մէնթօնա կիթ-միշ տիր։ Օն պէշ կիւն գատար գալմագա-րը, Միւշարիլէյ, ապրիլին սօնարընտա գօնթ Կօլուսօվաթի իլէ պիրիթտէ Բէթրէս-պուրկա ազիլթէ իտէճէթ տիր։

Պրանսանըն՝ Եւստան իմանլարըն մու-հասթէ մուսմէթիսինէ իշիթիւթ իթմէթէճէ-մի ըրվաթէթի՝ Բարիստէն պա թէլէկրաֆ թէպիլ օլուստէթ։ Եւստան իտտէթ գուլլանըմսըն իշին Բուսիա, Ալմանիա, Պը-րանտա վէ Ալմիսիանըն իթթիթագ իթտիլ-լէրի Բէթրէսպուրկա խապէթըրիտէն տիր։

Սօն կիւնիլթէ Աթինատա ճէնէպի էլիլիթինի՝ Եւստանիսթանա վէթիլթէ ճէ շիթիլի պիր նօթաթըն տէվէթէթինտէն ալ-մըշ օլտուղուրը գանն օլուստէթ։

Բուստան հարալիէ նազըրը, Մէնիսի մէպուստա, ասքերին ճիւթիլէն սիլահիլ օլտըրըն վէ գալէլէթին էյի հալտէ պու-լուստըրըն, վէ մէմէթէթին, եաթընտա ճէնտիլի միւսաֆաա իտէպիլթէճէ պիր հալ-տէ պուլուստադըն պէտան իլլէմիշ տիր։

Իմթէրաթօր Վիլէլիմի՝ ալվալը հազըրէ իւզըրինէ պիլգաթ Ձար իլէ կէթիլթէթ իւզըրէ եաթընտա Բէթրէսպուրկա կիթմէթ նիթէթինտէ օլտըրը Պէրիլիտէ թէպիլ օլ-լընթէթ։

Եւստան թիւննալը՝ Ալմանիա իթտիլ-լէրի սիթարըլարը կէրի ալմըլար տըր։ Իթի մէմէթէթ տրասընտա մուսմէթի թիւննա-րիէ տուրմուշ կիլի տիր։

Հուստուս իւզըրիտէ Օսմանը ասքերի-նին Բօլլանմասը սէպէպիլէ Եւստան հիւ-քիւմէթի 1891 վէ 92 սէնէլէրի ասաթիլի ինթիւթիթիսինի սիլահ ալթընա ճէլպ ի-տէճէթ տիր։

Հանիա 1 մարտ — Հանիա, Հէրազիլօն վէ Բէթիմօ եաթընընտա իսլամլար իլէ իրիս-թիւնալար արասընտա եէնիտէն գալկալար վուգու պուլմուշ տուր։ Միթիթօրօն վէ Ձի-գալարիւ նամ մահէլէր եանըթ։ Իթի թարաֆ տա ֆէվգէլատէ թահիլթ օլմուշ տուր։

Ասքերի եէնի գօմանտան Թէվիթ քա-լա Հանիա մուվասըլթիլ, գօնսօլալար զիւարէթ իթմիշ տիր։

Հօնարա — Եւստան սէֆարէթի՝ գրալ Եօրիլիլի, տէվէթէթին թալէպիլի գապուլ իթմէթ նիթէթինտէ օլտուղու հալաթիսինի թէպիլ իլլէմիշ տիր։

Բօմա — Տէվէթէթին նօթաթընտա,

ասքէր վէ տօնանմասըն կիլի շէթմ օլ իշին Եւստանա կիլի մէմէթէթ վէթիլթէ տիր։

Վիլէնա — Պրանսանըն՝ Բիթիլիս Եւ-հասթէթինէ իշիթիւթ իթմէթ իսկիւմէ տիրիլի նաեւ Պրանի Բիլսէ եաթըրը տիր։ (Հալաա պուստա թէպիլ իթմիշ տիր)։

Պուլկարիսթանըն Սօպրանիէսինտէ ըլիսի վիւթէլա Մ. Սթիլիթի՝ վազը օլտն սիւսիլթ-րէ ճէվապէն, հիւքիւմէթին վազուսթիլա-րա տիլգաթիլ պազմագտա օլտըրըն, լա-թին սուլը իսլալ իթմէթէթ իշին իսթիթա-տէ Եօլուս կիթմէթէթին, վէ տէվէթէթ-լէրին նիթաթըն հաթընտա էմիլիթիլ պու-լուստըրըն, տէրմիլան իլլէմիշ տիր։ Բէնն Պէրտիլանտ՝ ճէնտի եէվմի վէլատէթի կիւ-նիւ գօնսօլալարը գապուլ իտէթէն, Պալ-գալարտա ասալիլի իսլալ օլուստմասընա շալընադըն պէտան իթմիշ տիր։

Եւստան հիւքիւմէթի՝ Մաճարիսթանա ճիւլիլթիլի աթ սաթըն ալմըշ տըր։ Թէսիւս նամ Եւստան վաթթըն՝ գօմանտալարըն իլ-նիլլէ Բիլթանիա երգազ շրգարմըն տիր։ Եւստան հիւքիւմէթի՝ մէմէթէթտէն հու-պուսաթ իսլալադըն մէնն իլլէմիշ տիր։

Ալվուսթա նամ Ալման գրիլըրը՝ ճէ-միւր ալմագ իշին Երիսեա կիթմիշ իտէ տէ, Եւստան թիւննալարը վէթմէթ իսթիլթէ տիր։

Տէվէթէթի արասընտա էստալէն իթիլթի միլթուս իտէ, ինրաթ խուստընտա էթթարալարըն միւսթիլթիլ օլտըրը, վէ Եւ-ստան գարըն նօ թէտպիլթի իթթիլալ ի տիլթէկի մալիւ օլմաթըրը սօն խապէր-լէրտէն տիր։

ԹէՏԱՐԻՓԵԱԹԸ ՀԱՐՊԻԵ

Եւստան հուստուտընտ էլիլթի 74 թա-պուր քիտտէ, 5 ալալ սիւսի վէ 14 պա-թարիա թօք պուլուստագտա տըր։ Երիսի-նէ գատար Մուրաուրտան Եւստան սիթը-նա 16000 ասքէր, 450 գաթըր, գապիթա-նա մալսուս 30 աթ վէ 400 սանտըգ մու-հիմաթ կէտնտէթիլթի տիր։ Եթիլթէնէ 34 վալիս թօք վէ մուհիմաթ, 6864 թանէ Մաուզըր թիւննալի վէ 14 սանտըգ էտէ-վաթ իրալ գըրընմըն տըր։ — Հալէպ վէ Ատան ֆէվգէլատէ գօմանտանը միւշիլ-լէտէմ բաշա շիլիթիլ վէլիլ, սէրաեա կիթմիշ, վէ պատէհու կապը սէրասթէրիլէ ազիլթէթիլ, սէրասթէր բաշա իլէ կէթիլթ-միւշ վէ էվգէթի կիւն մանէթիլլէ պիրիլթտէ Սէլանիլէ միւթէվէճիլիլ շէրիլթիլտէն հա-րէթէթ իլլէմիշ տիր։ Միւշարիլէյի եէ-րիլնէ, Հալէպտէ պուլուստն Ձէյթուս մու-վազգաթ գօմանտանը Ալի Մուհիլիս բաշա թալիլն գըրընմըն տըր։ Հալէպ վիւսթիլթի ըլտիլթ թապուրարը եէրիլթիլտէ գալա-նագլար, Պուլլարտան 600 էր քիլիլթ իթի թապուրը պիր Մարալա վէ տիլթիլ էլ-պիլթիլտէրը եօլա շրգալար տըր։ Կէրիլթիլտէրը կէրիլթ տէնիլ թարիլլէ կէթիլթիլտէրը գօմանտա ասքէր, միւշարիլթիլտէրը սէվգիլթիլտէրը վէ-միւշարիլթիլտէրը օլուստէթ, վէ Եւստան իթիլթիլտէրը ասքէր ճէմ վէ իրալտէրը կէթիլթիլտէրը վէ-րիլթիլտէրը։ — Եւստան պանգաթընն՝ նա-լիլթիլտէրը ասքէրիլթիլտէ հիւքիւմէթի Սէնիլթէ մուսմէթիլ իթմէթտէ օլտուղու Մօնիլթէթ-տէ օլուստէթ տուր։ — Պապը Ալիլիլ Սէ-լանիլթտէն Եւստան հուստուտըն գատար 920000 ասքէր ճէմիլնէ գարար վէրմիլ օլ-տըրընը Վիլէնա գալէթալարը եաթընթ։

ՍՕՆ ԹԵԼԵԳՐԱՖԻ ԽԱԳԵՐԼԵՐԻ

Բարիս 1 մարտ — Գրալ Եօրիլիլի մալս տուստ լէհիլտէ իսթիլթի իտէճէկի Աթի-նատան եաթըրըն տըր։ — Պէթիլթ տէվ լէթիլթի՝ ճէնտի իւլիմիթմուսըն ըլտտ-տիլտէ տաթիլ մէնիսի վիւթէլատա վէթիլթիլ օլան գարարը կէրի ալմաթը իշին գրալ Եօր-կիլիլ ինպար իտիլթիլար։ — Բուսիլթն թէլիլթիլ վէ Լօրա Սալիլթիլթիլ պէտանաթը մուսթիլթիլ Օսմանը վէ Եւստան հիւքիւ-մէթիլթիլ վէթիլթէթ օլան նօթաթա թէվ-ֆիլթիլ հարէթէթ իթմէթիլ խուստուտընտա ճիւթիլթիլ տէվլէթիլթիլ իսթիլթիլ վէ Ա-թիլնա էլիլթիլթիլ թալիլթիլ վէրմիլ օլտը-լարընը Հալաա իլան իտիլթիլ։ — Իթթիլթիլ

հալտէ աթիլթիլ ֆրգալարըն նազ ի իշին հաթըրտա մէֆիլթիլթիլ պուլուստագտա թուլոն թէրասթիլթիլ էթ օլուստուշ տուր։

Աթիլնա — Տէվէթէթիլ նօթաթըն եա-րըն (գապար իթթէթի) վէթիլթէթ տիր։ (Էն սօն իտտալտէ տէվլէթիլթիլտէն պիրիլթիլ պու-նօթաթա իլիթիւթ իթմէթտէն կէրի տուր-տըրը՝ ֆիւսար 12)24 թարիլլիլ Աթիլնատան պա թէլիլթիլ պիլտիլթիլտէրը)։ Հալաթըն Աթիլնատան ալտըրը խապէրէ կէթիլ, Բէ-թիլմօ եաթընընտա Վիսիլնատա, ապար ի-լէ իսլամլար պէլիլթիլտէ գանլը պիր մուհա-րիլթ վուգու պուլմուշ տուր։ Պիր օսմ. ֆրգալար, իսլամլարըն իրաւաթըն միւսա-ֆաա իթմիշ տիր։ Պիր գալ վէթիլթիլ վա-րէթէկի նօթաթըն հիւքիւմէթիլ գապուլ իթ-միլթէթ գարար վէրմիլ օլտըրը տիլթիլտէր վէ վիւթէլա մէհաթիլիլտէ իթիլթիլ օլու-նուսթ։ Էլիլթիլ՝ Եւստան վէրէթէթիլ միւշիլթէթ նօթաթըն տուրթիլթիլ հաթըրա-եղալ, Պապը Ալիլթ թապիլթիլ իտիլթէթ նօ-թաթա մուվաթթ օլմագ իշին հիւքիւմէթ-լէրիլթիլ ըլլիլթիլ ալմագ իւզըն մէթըր սու-րէթիլ անլէթ թէվիլթ իլլէմիշ տիր։ Իթի նօթաթըն պիլ կիւնտէ Աթիլնատա վէ Տէ-րիսաալթիլտէ վէթիլթէթ տիր։

ԹԵՎ ՃԻԶԱԹ

Շէհիլ Էմանէթի մուհասթիլթիլթիլ մուհասթիլ միւսթիլ Մահմուտ պէյ. Միւ-տիլլիլ պիւս, մանթէթիլ ճէլա իտալթիլթիլ, էթիլթիլ իսթիլնաթ միւստ, ուսմիլթիլթիլտէն միւսթիլթիլ Մարաճեան Թորոս էթ. Թրապի-գօն վէ Գասթէմօնի ալտիլ միւթէթիլթիլ մուսթիլթիլթիլ Պրուսա մէրթէթ պիւս մահ-թէթիլ միւստ ուսմիւսթիլթիլ Գիթթիլ Զիթթիլ էթ. Պրուսա մէրթէթ պիւս մահթէթիլ միւստ ուսմ. մուսթիլթիլթիլ Պէյթթիլ պիւս մահ-թէթիլ միւստ ուսմ. մուսթիլթիլթիլ Նէ-տէրնեան Գարիլլէ էթ. Սէլանիլ Տէթթիլ խանէ միւթիլթիլթիլ Պէհա պէյ. պալա. Օնուստու (Գատըթէթ) տաթիլթիլ պէլտիլ միւսթիլ Մէհէմէտ Ալի էթիլթիլտէ ուլա էթիլթիլ, Պէյթթիլ թօլիս մէնիլթիլ ըլլիլթիլ Մէհէմէտ էթիլթիլտէ ուլա տալիլթիլ թիլթիլ պէլթիլ թէվթիլ. Սիլաա վիւսթիլթիլտէ Հա-ֆիլթ գալաթագալարը Մէթիլթիլ միլթիլ մէհ-գուլարընտան Աթիլ Սարթիլթիլ էթիլթիլտէ, Պուլկարիսթան գաթու ճէթիլթիլ-տաթը Մ. Մարգօֆա պիրիլթիլ Մէնիլթիլ. Պէյթթիլ միւթիլթիլտէրը թէրնէմաթ կալիլթիլ էթիլ. եէ 3 իւնիլթ Սոմ. Ատանա վա-լիլթիլ սաաթ. Ֆալիլթ բաշանըն թէրմիլթիլտէ Շէֆաթաթիլ նիլանլարը իլանա։

Ուսմուս աթթիլթիլ Թէգալաա սանտըրը նէգալթիլ իլալթիլ միւսթիլթիլ օլտաթ Միլթիլ թէգալաա սանտըրը նազըրը տէվ. թէվթիլթիլ բաշա հաթթիլթիլթիլ թէվթիլ պուլ-րուլմուշ տուր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Պուլկար էկգաթըն էթ. եէ ալթուս վէ կիւմիլ իթթիլթիլ միւսթիլթիլ իլան պուլ-րուլմուշ տուր։

— Եւսթիլթիլ Եահմանտէն Թէրիլթ Ահ-մէտ Ալի բաշա տիւն աթալա Սօֆ. Կա-կիլթիլ տիր։

— Բէթիլթիլ 1896տա յուսթիլ հաթըրթը 168000 իրա. պու սէնէ իսէ 149000 իրա օլմուշ տուր։ 1895-96 սէնէթիլտէ 14 ալլըգ հաթըրթ 2078000, վէ 1896-97 սէնէթի-նիլ 11 աեթընտա հաթըրթ 1842000 իրա օլմուշ տուր։

— Վիլաթաթիլտա ճէնտի իլլիլտէն պալա-ֆաթիլթիլ իտէն էլլաաաաա. ֆաթիլթիլթիլ իշին տէ ալթընա թէվթիլթիլ վէթիլթիլ ալթ-մաթ գարարալտըրըն տըր։

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Չարլէնպիլ 19 փետրվար
Գօնսօլիտ աթալա գաթընտը 20 7—
պու սապալա ալլըրը 20 7—
Շըմէնտըթիլ պու սապալա ֆր. 91